

Нәжми Кави (1901 -1957)

Кави Нәжми – татар язучысы, тәржемәче, жәмәгать эшлеклесе. 1912 елны ул «Көз» исемле беренче шигырен яза. 1927 елда язучы Казанда чыга торган «Кызылармеец» газетасында редактор булып эшли башлый. Бу елларда язучы күп кенә хикәяләр, повестьлар яза. Аның эсәрләре Октябрь борылышына кадәрге тормышны һәм революцион хәрәкәтне («Миңлебикә кодагыйның кайгысы», «Кайтты»), гражданнар сугышы чоры вакыйгаларын («Чыныгу», «Иң соңгысы», «Шобага», «Яр буенда учаклар»), крестьяннарның колхозларга берләшүен («Якты сукмак», «Кояшлы яңгыр») чагылдыралар.

1949 елда Кави Нәжми Казан эшчеләренәң революцион көрәшкә катнашуларын сурәтләгән «Язгы жыллар» романын бастырып чыгара. К. Нәжми тәржемәсендә татар телендә Александр Блокның «Двенадцать» («Уникәү» 1920) поэмасы, И. Уткинның шигъри жыентыгы («Шигырьләр» 1928), С. Маршакның балалар өчен язган күп кенә эсәрләре («Мистер Твистер», 1934; «Фронт почтасы», 1946 һ. б.) һәм башка урыс классик һәм совет шагыйрьләренәң аерым шигырьләре басылып чыга.

Төп басма китаплары

- Т. 1. Хикәяләр, повестьлар. -1981. - 352 б.
- Т. 2. Шигырьләр, поэмалар, тәржемәләр. 1982, - 286 б.
- Т. 3. Язгы жыллар: Роман. 1983. - 416 б.
- Т. 4. Әдәби тәнкыйть мәкаләләре. Хатлар, очерклар. -1984. - 417 б.
- Т. 1. Хикәяләр, повестьлар. - 1958. - 357 б.
- Т. 3. Язгы жыллар. Тирән агым. - 1959. - 519 б.
- Т. 4. Пьесалар. Публицистика. Хатлар. -1960. - 364 б.
- Эсәрләр: 4 томда.- Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1981—1984.
- Эсәрләр: 4 томда. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1958 -1960.
- Т. 2. Шигырьләр, поэмалар. -1958. - 387 б.
- Кабыргасы белән тора: Шигырьләр. - Мәскәү: Нәшрият, 1925. - 46 б.
- Өермәләр: Хикәяләр, шигырьләр жыентыгы. -Казан: Татар матбугат һәм нәшрият комбинаты, 1925. - 128
- Шобага: Хикәя. - Казан: Гажур, 1926. - 56 б.
- Иң соңгысы: Хикәяләр. - Казан: Татарстан дәүләт нәшрияты, 1927. - 65 б.
- Корым астыннан: Шигырьләр. 1922 - 1926. – Мәскәү : Нәшрият, 1927. - 31 б.
- Таштугайга кайтмыйбыз: Жыентык. - Казан: Татарстан дәүләт нәшрияты, 1928. - 96 б.
- Кави Нәжми хикәяләре. - Казан: Яңалиф, 1929. - 80 б.
- Кызыл фронтларда: Гражданнар сугышы тарихыннан. - Казан: Татарстан дәүләт нәшрияты, 1929. - 62 б.

Яр буендагы учаклар: Хикәяләр жыентыгы. - Мәскәү: СССР халыкларының үзәк нәшрияты, 1929. - 207 б.

Үткәннәрне актарсаң: Париж Коммунасы турында. - Мәскәү: СССР халыкларының үзәк нәшрияты, 1929. - 26 б.

Бөек жиңүләр елы: Гражданнар сугышы тарихыннан. - Казан: Татиздат, 1931. - 64 б.

Шигырьләр. - Казан: Татиздат, 1932. - 116 б.

Миңлебикәнең кайгысы: Хикәя. - Казан: Татгосиздат, 1934. - 18 б.

Кояшлы яңгыр: Хикәя. - Казан: Татгосиздат, 1935. - 102 б. (Башлап укучы китапханәсе).

Алмаз абый: Шигырь. - Казан: Татгосиздат, 1940. - 14 б.

Тимерче Йосыф: Әкият. - Казан: Татгосиздат, 1941. - 31 б.

Атакага: Шигырьләр, поэмалар. - Казан: Татгосиздат, 1942. - 72 б.

Кырлар буйлап: Шигырь. - Казан: Татгосиздат, 1943. - 10 б.

Таныш урын: Хикәяләр. - Казан: Татгосиздат, 1943. - 64 б.

Фәридә: Бөек Ватан сугышы көннәрендә язылган шигырьләр жыентыгы. - Казан:

Татгосиздат, 1944. - 116 б.

Купшы этәч: Шигырь. - Казан: Татгосиздат, 1946. - 11 б.

Кызыклы хәл: Шигырь. - Казан: Татгосиздат, 1946. - 12 б.

Күңелле көннәр: Балалар өчен шигырьләр, поэмалар. - Казан: Татгосиздат, 1946. - 78 б.

Урманда: Нәниләр әлифбасы. - Казан: Татгосиздат, 1946. - 11 б.

Чыршы бәйрәме: Шигырь. - Казан: Татгосиздат, 1946. - 12 б.

Хикәяләр. - Казан: Татгосиздат, 1946. - 271 б.

Бистә малае: Хикәя. - Казан: Татгосиздат, 1947. - 42 б.

Китап фабрикасында. - Казан: Татгосиздат, 1947. - 11 б.

Сабан туге: Шигырь. - Казан: Татгосиздат, 1947. - 14 б.

Суворовчылар: Шигырь. - Казан: Татгосиздат, 1947. - 11 б.

Таныш машина: Шигырь. - Казан: Татгосиздат, 1947. - 14 б.

Ун бәпкә: Шигырь. - Казан: Татгосиздат, 1947. - 16 б.

Яңа йортта: Шигырь. - Казан: Татгосиздат, 1947. - 10 б.

Ике хикәя. - Казан: Татгосиздат, 1948. - 55 б.

Яз жыры: Шигырьләр. - Казан: Татгосиздат, 1948. - 30 б.

Казанга кайту: Шигырь. - Казан: Татгосиздат, 1948. - 13 б.

Язгы жилләр: Роман. - Казан: Татгосиздат, 1949. - 412 б.

Бәхетлеләр илендә: Шигырьләр. Кече яшьтәге балалар өчен. - Казан: Татгосиздат, 1953. - 56 б.

Библиография

Әни юлга чыкмаганмы әле?.. // Ялкын. – 2016. – №4. – 20-21 б.

Язучылар Кави Нәҗми һәм Сәрвәр Әдһәмова гаиләсенең төрмәдә утырган вакытларында бер берсенә язышкан хатлары.

Хэйруллина, А. Сугыш килеп житте бу жиргә / А. Хэйруллина, Р. Шакирова // Мәгариф=Просвещение. – 2018. – №12. – 30-32 б.

Шагыйрь Кави Нәжминең «Хәят апа» шигыре буенча 7 сыйныф укучылары өчен класстан тыш уку дәресе.

Наджми Кави (1901 -1957)

Кави Наджми - татарский советский писатель, поэт и переводчик. В 1912 г. К.Наджми написал первое стихотворение– «Көз» («Осень»), перевел на татарский язык стихотворение М.Кольцова «Лес» («Урман»).

В периодической печати стихотворения К.Наджми стали публиковаться с 1918 года. Первые сборники стихов: «Өермәләр» («Вихри»), стихов и рассказов «Кабыргасы белән тора» («Вопрос стоит ребром») вышли в 1925 г. Опубликованы рассказы писателя «Мальчик из слободки», повесть «Прибрежные костры» (1929) о Гражданской войне, повести «Первая весна» (1930) и «Светлая тропа» (1930) о коллективизации; стихи и поэмы «В атаку», «Фарида», «Песня весны» и др. Наджми перевёл на татарский язык многие произведения А. С. Пушкина, Л. Н. Толстого, М.Горького, М. Ю. Лермонтова, И.А. Крылова, И. Я. Франко и ряд произведений советских писателей.

В 1948 году Наджми опубликовал в журнале «Совет әдәбияты» историко-революционный роман «Вешние воды» и политический рассказ «В гостях у Нинки».

Эти книги Вы можете взять в нашей Республиканской детской библиотеке

- Т. 1. Хикәяләр, повестьлар. -1981. - 352 б.
- Т. 2. Шигырьләр, поэмалар, тәржемәләр. 1982, - 286 б.
- Т. 3. Язгы жилләр: Роман. 1983. - 416 б.
- Т. 4. Әдәби тәнкыйть мәкаләләре. Хатлар, очерклар. -1984. - 417 б.
- Т. 1. Хикәяләр, повестьлар. - 1958. - 357 б.
- Т. 3. Язгы жилләр. Тирән агым. - 1959. - 519 б.
- Т. 4. Пьесалар. Публицистика. Хатлар. -1960. - 364 б.